

Lynne Christine Alice (2003) – prevela Srbislava Maja Šahović "Kako napisati predlog kvalitativnog istraživanja". Prevod teksta objavljujemo uz saglasnost izdavača, Beogradske otvorene škole.

Kako napisati predlog kvalitativnog istraživanja

Najveći deo studenata i istraživača početnika ne procenjuje dobro ono što je potrebno za pisanje predloga projekta, ne zbog toga što je pisanje predloga posebno teško ili ezoterično, već zato što su aspekti predloga veoma specifični za nameravano istraživanje. Često se kaže da je "nečije istraživanje dobro samo onoliko koliko i nečiji predlog" i svakako da će istraživački proces i izveštaj koji slede iz predloga odraziti njegove dobre strane ili nedostatke. Iz ovog razloga je najbolje da bude što je moguće jasniji, od početka, o tome šta je potrebno i poželjno u vašem predlogu.

Vaš predlog treba da uveri vaše čitaoce da znate o čemu govorite, da imate potrebne veštine da završite istraživanje. Forma i sadržaj predloga će zavisiti od metoda koji ste izabrali za projekat. Zato, dobra je ideja da počnete pravljenjem beležaka o informacijama koje će vam biti potrebne, kao i beleške o namerama koje imate za istraživanje, pre nego što date predlogu zvaničnu formu. Svi predlozi imaju deo generičkog sadržaja, kao što su:

- Uvod, objašnjenje vaših ciljeva i predmeta za predloženo istraživanje
- Objasnjenje metoda koje želite da koristite, sa metodološkim referencama (ili teoretsko objašnjenje metoda)
- Cenu istraživanja ili okvir onoga što će biti potrebno u smislu opreme i sredstava (nekada finansijsko odeljenje vaše organizacije, škola ili univerzitet, radi ovaj deo planiranja istraživanja i vi nećete morati da ga radite).

Vaš predlog projekta treba da pokaže da li ste sposobni da uradite ono što planirate. Oni koji čitaju vaš predlog takođe će tražiti objašnjenja ključnih aspekata svake faze istraživačkog projekta. Stoga, vaš predlog mora takođe da pokaže da vi i vaš tim imate potrebne kompetencije, dovoljne da završite projekat uspešno. Na početku

predloga, kada predstavljate temu i vašu metodologiju, treba da se koncentrišete na sledeće tačke, bez obzira na vaš specifični istraživački fokus, zato što svi predlozi moraju da eksplicitno odgovore na sledeća pitanja:

- Šta želite da postignete?
- Zašto to želite da uradite?
- Kako ćete to uraditi?

Kroz vaš predlog vi treba da ubedite vašeg čitaoca da imate važnu i zanimljivu istraživačku ideju, da adekvatno poznajete relevantnu literaturu, da ste upoznati sa glavnim problemima i da vaša metodologija odgovara. Lakše je ubediti čitaoca u vašu tačku gledišta ako je vaše pisanje koherentno i precizno. Dobra je ideja korišćenje podnaslova da organizujete svoj tekst. Korišćenje podnaslova nije dobro samo zbog onih koji će procenjivati vaš predlog, pomoći će i vama da odredite prioritete u vašoj argumentaciji i analizi i da date predlogu jasnoću i koheziju.

Predlog treba da ima sledeće odeljke, koji su dole opisani u terminima sadržaja koji treba da imaju. Možda će biti potrebno da prilagodite red odeljaka, ako vaš predlog mora da ima oficijelni format:

Naslov

Naslov mora da informiše, tako da čitalac "na prvi pogled" može znati nameru predloga istraživanja.

Apstrakt

Apstrakt je jezgrovito napisan, kratak pregled od nekoliko stotina reči. Apstrakt treba da ima jezgrovite rečenice o svakoj od sledećih stavki:

- Pitanje istraživanja
- Obrazloženje za studiju
- Hipotezu (u kvantitativnim istraživanjima)
- Metod/e koji/e se koristi/e
- Glavne nalaze.

Ne pišite vaš apstrakt nejasnim jezikom ili skraćenicama, neka vam cilj budu jasnost i sažetost.

Uvod

Vaš uvod treba da počne iskazom o vašim namerama i ciljevima u predloženom istraživanju. Namera treba da bude napisana kao jedan iskaz o tome šta vaše istraživanje treba da postigne. Ciljevi treba da budu kratka lista iskaza o tome kako nameravate da ispunite svoju nameru. Vaš uvod treba da opiše pozadinu ili kontekst problema koji istražujete.

Budite pažljivi u tome kako izlažete problem istraživanja: treba da bude napisano ubedljivo i da drži pažnju čitaoca. Ne postoje pravila o tome kako treba da opišete problem koji istražujete, ali ako se oslanjate u potpunosti na dugačak pregled literature da biste ubedili čitaoca u njegov značaj, on će verovatno izgubiti nit. Vaš prikaz problema treba da bude smešten u kratkom pregledu teme. Treba da date kratak pregled istorijske osnove vašeg problema, ali takođe i obrazloženje zašto je važan u kontekstu tekućih istraživačkih okupacija. Identifikujte ko su glavni ljudi koji su pisali o temi i koji je trenutno istražuju. Kratko se osvrnite na ključne publikacije iz ove oblasti.

Da zaključimo, vaš uvod treba da počne generalnim izlaganjem o oblasti teme, posle čega treba da sledi fokus na problem koji vi nameravate da istražite, i onda treba da date obrazloženje i opravdanje za predloženu studiju. Generalno, uvod treba da sadrži sledeće:

- Izlaganje problema koji se istražuje; svrhu studije
- Bekground informacije; kontekst za pitanje koje istražujete
- Obrazloženje za studiju koju predlažete, tako da pokaže zašto je potrebno uraditi je. Takođe treba da opišete ko je nameravana publika za vaše istraživanje, to jest šta mislite ko bi bio najzainteresovaniji za rezultate vašeg istraživanja
- Opis ideja i problema kojima ćete se baviti u istraživanju
- Identifikaciju i opis fenomena koji ćete istraživati
- Hipotezu ili teoriju (obično samo u kvantitativnim istraživanjima, u eksploratornim, etnografskim ili fenomenološkim istraživanjima pre ćete imati više elaborirana pitanja istraživanja no hipotezu)

- Opis ograničenja i domet vašeg istraživanja. Ovo daje fokus vašoj predloženoj temi, opisivanjem čime ćete se bavite a čime nećete
- Definisane ključnih koncepata (ovo možda neće biti obavezno).

Pregled literature

Treba da proverite da li se od vas traži da uključite ovaj odeljak u Uvod ili da ga date odvojeno. U osnovi, ovo je temeljno izlaganje literature koja je relevantna i koja se odnosi na temu. Vaš pregled će pokazati da imate održivu temu i da ste upoznati sa svim potrebnim osnovama za vašu studiju, kako teoretskim tako i empirijskim. Pregled literature treba takođe da pokaže da možete kritički da procenite i integrišete sintezu postojeće literature u vaš predlog teme. Oni koji procenjuju vaš predlog čitaće pregled da bi odredili kako dobro ste u stanju da razvijete i prilagodite postojeću literaturu u model za vašu studiju. Vaš pregled takođe treba da pokuša ubediti vašeg čitaoca da vaše istraživanje može doprineti literaturi o toj temi.

Vaši pregledi literature treba da sadrže sledeće elemente:

- Jasnu organizaciju i strukturu
- Fokus i koherenciju
- Jasan i koncizan jezik
- Navođenje relevantne literature
- Kritičku evaluaciju navedenih radova
- Opis skorašnjih kretanja.

Organizujte svoj pregled literature tako da stimuliše čitaoca. Pokušajte da prenesete svoj entuzijazam za projekat. Možete koristiti podnaslove i pododeljke da biste imali red i bili koherentni. Pokušajte da vodite čitaoca od vašeg sažetog izlaganja o oblasti do povezanih tema i drugih istraživačkih perspektiva, kao, na primer, u ovom pregledu:

Pregled literature: Napuštanje beba u Jugoistočnoj Evropi

- a. *Izlaganje teme*
- b. *Sadašnji istraživački nalazi u toj oblasti*
 - i. *Lokalni istraživački timovi*
 - ii. *Istraživanja koja su finansirali međunarodni donatori*
 - iii. *Ključni istraživači u ovoj oblasti*
- c. *Tekući nalazi u drugim delovima sveta*
- d. *Problemi socioekonomskog statusa u vezi sa temom*
 - i. *''Materijalni uzroci''*
 - ii. *Evaluacija prekonfliktnih i postkonfliktnih uzroka fenomena*
- e. *Problem kulturalnih perspektiva konflikta*
 - i. *Etničke razlike i kulturalne tradicije*
 - ii. *Pretpostavke u međunarodnim rezultatima istraživanja*
- f. *Problem polnih razlika*
 - i. *Različita objašnjenja*
- g. *Tekuća istraživanja o temi*
- h. *Problemi i značaj*
- i. *Gde se predloženo istraživanje uklapa*

Metod

Odeljak o metodi je veoma važan jer govori vašem savetniku ili istraživačkom odboru o tome kako planirate da se bavite problemom vašeg istraživanja. Ovaj odeljak treba da opiše i vaš plan rada i sve neophodne aktivnosti da bi se završio vaš projekat. Nekada se očekuje da napišete poseban odeljak ''metodologija'' u kome ćete pokazati razumevanje teoretskog osnova metodologije koju nameravate da koristite. Ako se ne traži da bude poseban odeljak, treba da bude ugrađen u odeljak ''metod''. Ovaj odeljak treba da pokaže da je vaša metodologija odgovarajuća, da ste izabrali metod koji odgovara i da razumete *kako* da uradite istraživanje. Jasan i dobro napisan odeljak o metodi takođe će imati dovoljno informacija da omogući drugom istraživaču da ponovi ili da nadogradi metod i pristup koji ste vi koristili. U nekim predlozima istraživanja, možda ćete takođe morati da pokažete kako ste mogli da uradite istraživanje koristeći različite ili alternativne metode, da biste opravdali korišćenje metoda koji vi predlažete.

Etika

Morate misliti o etičkim implikacijama vašeg istraživanja. Najveći deo univerziteta i istraživačkih institucija traži od istraživača da podnesu aplikaciju u kojoj je pokazano da su istraživači uzeli u obzir moguće etičke probleme u svom radu, bez obzira da li taj rad uključuje ili ne uključuje intervjuisanje ili "eksperiment" sa živim subjektima. Glavni problemi o kojima treba da razmislite jesu kako da zaštitite poverljivost i privatnost i vas i subjekata vašeg istraživanja. U tekstualnom istraživanju, morate pokazati da ste sledili i poštovali bilo koji od kopirajt ili pravnih zahteva koji su mogli da odrede vaš pristup i korišćenje materijala za istraživanje. Morate odrediti da li će ljudska prava ili dobrobit ljudi biti ugroženi vašim istraživanjem. Ako vaše istraživanje može uticati na druge na bilo koji način, ovo mora biti raspravljeno i moraju biti napravljeni planovi za zaštitu njihovih interesa. Ne treba da izbegavate istraživanje tema koje na prvi pogled izgledaju prepune etičkih nedoumica. Iskoristite priliku u etičkoj aplikaciji da naučite kako da se nosite sa takvim teškim pitanjima, zato što su ona veoma uobičajena u kvalitativnim empirijskim istraživanjima. Ako vam je potrebno odobrenje etičkog odbora, treba da uključite ovu dokumentaciju u vaš predlog.

Ako vaše istraživanje uključuje ljudske subjekte, treba da obezbedite informativni formular i formular o saglasnosti za vaše ispitanike. Formular sa informacijama je sažeta izjava o vašem supervizoru, donatoru ili sponzoru. Tipični formular o saglasnosti uključuje sledeće elemente:

- Objasnjenje cilja istraživanja
- Ime istraživača i onoga ko je odobrio istraživanje
- Objasnjenje o tome na koji način su subjekti izabrani za istraživanje
- Očekivano trajanje učešća subjekta
- Opis procesa istraživanja i procedura koje će biti korišćene
- Identifikaciju bilo koje procedure koja je eksperimentalna
- Opis koristi za subjekta ili druge koji se može očekivati iz istraživanja
- Opis bilo kog rizika po subjekta
- Izjavu da je učešće subjekta dobrovoljno

- Izjavu da se subjekt može povući iz istraživanja u bilo koje vreme i da to neće uticati na bilo koju korist koju bi inače imao ili da neće biti kažnjen zbog povlačenja iz istraživanja
- Izjavu koja opisuje granicu, ako postoji, do koje će podaci koji identifikuju subjekta biti čuvani
- Objašnjenje koga kontaktirati za informacije o studiji
- Kontakte istraživača ili onoga ko je odobrio studiju

Jezik pristanka mora biti razumljiv i pisan na nivou subjektovog razumevanja. Možda ćete morati da razmišljate o tome da obezbedite kopije na svakom jeziku koji je relevantan za vaše istraživanje.

Vremenski raspored

Iako se često ne traži da napišete raspored za vaše istraživanje, dobra je ideja da to uradite. Ako ga uključite u vaš predlog, pokazaće kako ste organizovani, barem na početku! Treba da budete spremni da dopunjujete vaš raspored redovno, uz konsultacije sa vašim supervizorom ili kolegama istraživačima. Nikada nije moguće predvideti sve okolnosti do kojih će doći tokom procesa istraživanja, tako da vam raspored pomaže da se osećate i izgledate što je moguće spremnije. Počnite vaš raspored od predloženog datuma završetka i radite ga unazad do datuma kada treba da počne projekat. Na primer:

Raspored:

Tromesečna studija posmatranja ispitanika u prištinskom kvartu

16-30. septembra 2002. Usvojen je predlog i etičko objašnjenje je napisano i odobreno 1-15. oktobra. Počinje posmatranje sa tri izabrana balkona, tri puta nedeljno svake nedelje. Uzimanje beležaka i fotografisanje.

16-31. oktobra 2002. Poseta otvorenim pijacama i radnjama na tri mesta, tri puta nedeljno (oko 9 sati ukupno). Nastavak posmatranja sa balkona.

1-16. novembra. Poseta školskom dvorištu i ulazima (osmatračka tačka je kafe) svakog dana. Nastavlja se osmatranje sa balkona i posmatranje pijaca.

16. decembar 2002. Završetak studije. Počinje pisanje.

16. januar 2003. Završetak i podnošenje projekta.

Ovaj raspored pokazuje samo predložene aktivnosti, lokacije, i vreme svakog dela studije.

Ograničenja

Da biste uverili one koji vas procenjuju u potencijal vašeg istraživanja, treba da pišete sigurno i bez preuveličavanja vrednosti projekta. Da biste to dobro uradili, potrebno je da navedete ograničenja i slabosti istraživanja. Ograničenja su ono što nameravate i ono što ne nameravate da pokrijete u istraživanju, i takođe treba da uključite vreme i finansijska ograničenja i bilo koje restrikcije koje postoje u radu.

Zaključak i reference

Završite predlog pregledom i rezimeom, koji ponavljaju probleme istraživanja, opisuju ko radi istraživanje, šta se nadate da ćete otkriti i kako ćete to uraditi. Vaš predlog treba da se završi listom referenci koje ste koristili i treba da uključite kopije dokumentacije, npr. upitnike, etičku aplikaciju, ako planirate da ih koristite.

Ovo je ček-lista koja će vam pomoći da izbegnete uobičajene greške pri pisanju predloga

- Uklapa se u raspored i sadržaj koji traži moje odeljenje ili profesor?
- Da li su ciljevi i predmeti jasno iskazani?
- Da li postoji adekvatan fokus na pitanje koje se istražuje?
- Da li sam obezbedio adekvatan kontekst da bih uokvirio pitanje koje se istražuje?
- Da li je pregled literature koherentan i sistematičan?
- Da li sam ispitao ograničenja istraživanja?
- Da li sam citirao glavne studije?
- Da li su spomenuti svi postojeći relevantni teoretski i empirijski doprinosi?
- Da li je razvijena koherentna i ubedljiva argumentacija za predlog istraživanja?
- Da li ima dovoljno detalja o svim relevantnim problemima, uključujući etiku, vremenski raspored i budžet istraživanja?
- Da li sam uključio predloženi upitnik?
- Da li je lista referenci tačna i odgovarajuća?

Na kraju, uvek je dobra ideja prodiskutovati o vašem predlogu projekta sa vašim supervizorom, ili sa prijateljem ili kolegom koji je iskusniji u pisanju predloga projekta. Iako, kako sam rekla na početku, format vašeg predloga zavisi od teme i možda od toga ko finansira vaše istraživanje, svi predlozi istraživanja dele isti sadržaj i sve probleme o kojima sam govorila u ovom kratkom uvodu. Srećno!

Predlozi za dalje čitanje

Vaš prvi korak treba da bude da saznate da li forma vašeg predloga mora da bude u skladu s formom koju je odredio vaš supervizor ili univerzitet. Najveći deo dobrih udžbenika o kvalitativnom istraživanju imaće sve informacije koje su vam potrebne da planirate okvir vašeg predloga. Sledeće knjige daju specijalizovanije informacije:

1. Punch, Keith, *Developing effective research proposals* (London: Sage, 2000).
2. Locke, Lawrence F., *Proposals that work: a guide for planning dissertations and grant proposals* (Thousand Oaks, California: Sage, 2000).
3. Robson, Colin, *Real world research: a resource for social scientists and practitioner-researchers* (Oxford, UK; Malden, Mass.: Blackwell Publishers, 2002).
4. Ogden, Thomas E., *Research proposals: a guide to success* (San Diego, California: Academic Press, 2002).